

PRZEGLĄD DOKUMENTACYJNY

RYBOŁÓWSTWA MORSKIEGO

OPRACOWANY PRZEZ OŚRODEK DOKUMENTACJI MORSKIEGO INSTYTUTU RYBACKIEGO
DODATEK DO MIESIĘCZNIKA „TECHNIKA I GOSPODARKA MORSKA”

Rok IV

Gdynia-Kwiecień 1954

Nr 2

Gwiazdką obok porządkowych liczb artykułów oznaczone są publikacje, znajdujące się w bibliotece Morskiego Instytutu Rybackiego; dwiema gwiazdkami—tłumaczenia publikacji, wykonane przez MIR.

ICHTIOLOGIA

24** 639.2.001.5 MIR-2-54

Monastyrskij G. N.: **Dynamika liczebności ryb przemysłowych**. „Dynamika czislennosti promyslowych ryb”. Trudy WNIRO, Moskwa, t. 21, 1952, Piszczepromizdat; B 5, 212 str., 38 wykr., 55 tabl., 1 mapka, 275 poz. bibl.

Opis metod obliczania zapasów rybnych, stosowanych przez ichtiologów radzieckich i zagranicznych. Polegają one na obliczeniu: absolutnej liczebności populacji na podstawie ilości ikry, połowów z jednostki powierzchni, ustosunkowania się grup wiekowych w połowach, wyników znakowania ryb; obliczeniu wzgl. liczebności populacji na podstawie wiekowego składu połowów oraz fluktuacji roczników. Autor podaje również metody stawiania prognoz przemysłowych, obliczenie i prognozy liczebności półn.-kaspjskiej woby, śledzia woż. oraz typy populacji tarlowych ryb.

25* 639.22:597.555.2(261.3) MIR-2-54

Elwertowski J.: **O podstawach biologicznych morskich połowów węgorza**. Rybak Morski, Gdynia, tyg., Nr 30(40), lip. 53, s. 4, A 3, 0,5 str., 1 mapka.

Opis szlaków wędrówek węgorza północno i południowo-bałtyckiego. Krótka charakterystyka biologii węgorza. Łowiska węgorzowe na Bałtyku, ich wykorzystanie i możliwości eksploatacyjne na przyszłość. Sezony połowów węgorza bałtyckiego z krótkim uwzględnieniem narzędzi połowowych.

26* 639.2.001:597.555.2 MIR-2-54

Lowe R. H.: **Wpływ światła i innych czynników na wędrówki węgorza (*Anguilla*, *Anguilla* L.) do morza**. „The Influence of Light and other Factors on the Sea-ward Migration of the Silver Eel (*Anguilla*, *Anguilla* L.)” The Journal of Animal Ecology, Cambridge, mies., t. 21, Nr 2, grudz. 52, s. 275; 25,5 × 17 cm, 35 str., 1 mapka, 12 wykr., 13 tabl., 12 poz. bibl.

Badania przeprowadzono w rejonie jezior angielskich. Węgorz rozpoczyna wędrówkę do morza już w końcu lata. Płynię przeważnie we wczesnych godzinach nocnych. Próby dokładnego zbadania wędrówek węgorza przez znakowanie nie wyjaśniają zjawiska. Wiadomo jest tylko, że aktywność wędrówek zależy w głównej mierze od nasilenia prądu w rzece i od intensywności naświetlania hamującego wędrówkę. Pod prąd wędruje węgorz swobodnie przy prędkości 1,1 stopy/sek., a przy 1,7 stopy/sek. męczy się.

27* 639.2.001(4) MIR-2-54

Fridriksson A.: **Znakowanie ryb na wodach Europy w latach 1927—1951**. „Marking of fish in Europe during 1927—1951”. Rapp. Proces-Verb. Reunions, Copenhagen, t. 132, Rapp. Jubilaire, wrzes. 52, s. 55; 25 × 20 cm, 9,5 str., 1 fot., 2 tabl., 3 mapki, 69 poz. bibl.

Podano ogólne ilości znakowanych ryb poszczególnych gatunków przez kraje należące do Międzynarodowej Rady Badań Morza. Omówiono procent znaczków zwróconych oraz najważniejsze wyniki dotyczące szlaków wędrówek i intensywności eksploatacji różnych gatunków. Ogółem oznakowano w w/w okresie 504.033 szt. ryb: 202.035 kułbaków, 120.222 śledzi, 60.941 dorszy, 54.556 łososi i 66.279 innych.

28* 567.465(691) MIR-2-54

Złowiono prehistoryczną rybę. „Prehistoric fish caught”. The Fishing News, London, Nr 2072, stycz. 53, s. 10; 30,5 × 24,5 cm, 0,8 str.

W pobliżu Madagaskaru złowiono rybę, o której sądzono do r. 1938, że należy do gatunku wymarłego od 50 milionów lat. Nazwano ją „The missing link”, a w systematyce przydzielono do grupy *Coelacanthidae*. Osobnik złowiony obecnie miał 5 stóp dł., 120 funtów wagi, kolor ciała błękitno-stalowy. Płetwy brzuszne przypominają ręce. Dokładnym zbadaniem ryby pod względem ichtiologicznym zajął się Prof. Smith z Uniwersytetu Rodezyjskiego. Ten wymarły gatunek znajdowano dotychczas tylko w formie szkieletowej w różnych cz. świata — w starych złożach geologicznych. Złowienie tej ryby, uważanej za wymarłą jest sensacją w świecie naukowym.

OCEANOGRAPHIA BIOLOGICZNA

29* 595.384.2(261.3) MIR-2-54

Demel K.: **Nowy gatunek w faunie Bałtyku**. Kosmos, W-wa, kwart. R. 2, zesz. 1(2), 1953, s. 105; B 5, 1 str.

Nienotowane dotąd występowanie w polskich wodach Zalewu Wiślanego kraba *Rhithropanopaeus harrisi subsp. n. nov.* (Maitland). Krab ten jest identyczny z małym krabikiem znanym w Zuidersee w Holandii. Stamtąd prawdopodobnie przedostał się przed kilku laty do Zalewu Wiślanego, gdzie dziś stał się liczny i roz-

radza się. Zajął on w biocenozie Zalewu krabią niszę ekologiczną i najwidoczniej zadomowił się. Jest to gatunek słonawo-wodny, zapewne amerykańskiego pochodzenia, skąd przed kilkudziesięciu laty przedostał się do Zuidersee w Holandii. Odżywia się martwym pokarmem i prowadzi nocny sposób życia. Prawdopodobnie służyć może jako pokarm ryb.

30* 577.475(26.03):591.53 MIR-2-54

Winogradow M. E.: **Rola pionowych wędrówek zooplanktonu w odżywianiu zwierząt głębinowych**. „Rol wiertikalnych migracji zooplanktona w питании глубоководных животных”. Priroda, Moskwa, mies., t. 42, Nr 6 czerw. 53, s. 95; 26 × 20 cm, 1,5 str.

Autor poddaje ostrej krytyce dotychczasowy pogląd o odżywianiu się zwierząt głębinowych kosztem jedynie „deszczu trupów” spadających z warstw prześwietlonych. Zaopatrywanie w pokarm głębin morskich skutecznia się dzięki rozległym i masowym pionowym wędrówkom dobowym zwierząt planktonowych, z których wiele opuszcza się w dzień na głębokość 300—500 m. Stwierdzono również wędrówki pionowe zwierząt w warstwach jeszcze głębszych, co pozwala wnosić, że pokarm żywy odgrywa większą rolę w odżywianiu się zwierząt głębinowych niż deszcz trupów i wiąże faunę głębinową z fauną warstw górnych w jedną całość biologiczną.

31* 778.3:008:62 MIR-2-54

Ivanoff A.: **Ostatnie postępy techniki fotografii podwodnej**. „Progress récents de la photographie sous marine”. La Nature, Paris, Nr 3221, wrzes. 53, s. 257; A 4, 4,5 str., 4 rys., 4 fot.

Krótki rys historyczny rozwoju i postępu techniki fotografii podwodnej na tle udoskoaleń technicznych z dziedziny nurkowania, optyki, fotografii i źródeł światła sztucznego. Wzmianka o zastosowaniu do fotografii podwodnej elektronowego światła błyskowego przez D. Rubikoff'a oraz aparatu do zdjęć stereoskopowych przez Wouters'a.

32* 551.46:577.472.001(26) MIR-2-54

Mańkowski W.: **Praca badawcza na morzu**. W-wa 1950, Książka i Wiedza; D, A 5, 120 str., 27 rys., 10 wykr., 31 fot., 1 tabl., 6 mapek, 13 poz. bibl.

Książka zawiera całokształt prac badawczych morskich, przy czym w I części rozpatrywana jest praca w terenie, tj. na morzu, II części — w laboratorium. Podano opis rzeczowy statku badawczego, przyrządów, użytkowania ich oraz samych badań oceanograficzno-biologicznych. Szczegółowe opracowanie pobranych próbek w zakresie zależnym od specjalności (biolog, ichtiolog, chemik) w laboratorium. Omówiono gospodarkę w morzu i korzyści, jakie może człowiek osiągnąć. Praca ma charakter praktyczny, wprowadzający w metodykę badań, stosowanych przez polskie placówki morskie.

33* 639.64:338 MIR-2-54

Gaffron H.: **Pożywienie z glonów**. „Food from algae”. Research, London, t. 6, Nr 6, czerw. 53, s. 222; B 5, 8,5 str., 1 wykr., 1 tabl., 13 poz. bibl.

Autor przedstawił wysiłki naukowe nad hodowlą alg: *Chlorella*, *Scenedesmus* i *Euglena*, jako pełnowartościowego pożywienia, mogącego uzupełnić braki w żywności ludzkości. Hodowla ta pozwala na wielokrotnie większe wykorzystanie energii słonecznej niż to się odbywa w produkcji rolniczej. Praktycznie uzyskiwano do 30 ton suchej masy z 1 acra rocznie. Koszt urządzeń doświadczalnych jest jeszcze za wysoki.

OCEANOGRAPHIA FIZYCZNA

34* 537.311:551.463 MIR-2-54

Thomas B. D., Thompson T. G., Utterback C. L.: **Elektryczne przewodnictwo wody morskiej**. „The Electrical Conductivity of Sea Water”. J. du Conseil, Kopenhaga, t. 9, Nr 1, kwiec. 34, s. 28; 24,5 × 16,5 cm, 7 str., 4 tabl., 17 poz. bibl.

Metody pomiarów przewodnictwa elektrycznego wody morskiej oraz opis aparatury zastosowanej do badań. Pomiaru w różnych temperaturach i przy różnej zawartości chlorków. Możliwości zastosowania pomiarów przewodnictwa elektrycznego wody morskiej w badaniach oceanograficznych dla wyznaczania zasolenia.

POŁOWY I SPRZĘT RYBACKI

35* 639.2.081.1:627.74 MIR-2-54

Fierszut R. S., Torban S. S.: **Mechanizacja połowów ryb pod lodem**. „Mechanizacija podlednowo łowa ryby”. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 29, Nr 3, marz. 53, s. 21; B 5, 2,5 str., 1 rys. 1 fot.

Autorzy zaprojektowali i zbudowali agregat wykonywujący wszystkie prace związane z połowami pod lodem jak: przebijanie lodu, ciągnięcie niewodu itp. Opis agregatu oraz sposób użycia go przy połowach. Zastosowanie ww urządzeń pozwala zmniejszyć ilość zatrudnionych rybaków oraz skraca czas połowu.

36** 629.124.72.001.4:639.2.081 MIR-2-54
Szulżenko S. I., Bierenbejm D. J.: **Doświadczenia z prac statku zwiadowczego „Kowda”**. Opyt' raboty poiskowo sudna „Kowda”, Rybn., Choz., Moskwa, mies., t. 29, Nr 6, czerw. 53, s. 50; B 5, 2 str.

Opis pracy statku zwiadowczego, zaopatrzonego w najnowsze aparaty, ułatwiającą poszukiwanie ławic ryb. Metodyka naprowadzania statków rybackich na ławice. Osiągnięte wyniki wykazały celowość dokonywania połowów zbiorowych wg wskazań naprowadzającego statku zwiadowczego.

37* 639.2.081.11(261.3) MIR-2-54
Noskow N. A.: **Zastosowanie kapronowych sieci skrzelowych w basenie bałtyckim**. „Primienienije kapronowych zabiernych sietiej w bałtijskom bassejnie”. Rybn. Choz., Moskwa, mies., Nr 7, lip. 53, s. 12; B 5, 1 str.

W ciągu ostatnich dwóch lat w Związku Radzieckim zaczęto szeroko stosować w rybołówstwie kapronowe sieci skrzelowe. Praktyka wykazała, że sieci wykonane z kapronu lepiej nadają się do połowów. Są trwalsze i dają większe połowy. Włókno kapronowe ma wielką przyszłość w rybołówstwie.

38* 677.474.5:639.2.081.1 MIR-2-54
Uwagi o zastosowaniu nylonu. „Considerations sur l'emploi du nylon”. Pêche Maritime, Paris, mies., t. 32, Nr 901, kw. 53, s. 156; 31,5 × 24,5 cm, 3 str., 2 fot., 2 tabl.

Sposób wytwarzania włókien nylonowych oraz jego właściwości w porównaniu z bawełną. Omówiono zastosowanie w/w włókien do wyrobu sieci, włóków dennych, sieci pelagicznych z uwzględnieniem napotykanich trudności. Szereg prób wykonanych z sieciami nylonowymi, dotyczy głównie połowów słodkowodnych, które wykazały wyższość nylonu. Zastosowanie do sznurów haczykowych i przypon.

TECHNOLOGIA RYBACKA

39* 664.95.001.5:637.562.7:543 MIR-2-54
Klejmienow I. J.: **Chemiczny i wagowy skład najważniejszych ryb użytkowych**. „Chimiceskij i wiesowej sostaw osnovych promyslowych ryb”. Moskwa, 1952, Piszczepromizdat; D., A 5, 58 str., 12 rys. 27 tabl., 19 poz. bibl.

Charakterystyka głównych składników organicznych i nieorganicznych wchodzących w skład części jadalnych i niejadalnych ryb. Podano w formie tablic, z odpowiednimi opisami, dane liczbowe o składzie chemicznym i wagowym najważniejszych ryb przemysłowych. Książka bardzo użyteczna dla pracowników naukowych oraz instytucji przemysłowych.

40* 639.2.07.002.52 MIR-2-54
Dormienko W. W.: **Wyladunek ryb ze statków środkami mechanicznymi**. „Wygruzka ryby iz sudow sriedstwami mechanizacij”. Moskwa, 1951, Piszczepromizdat; D., 19,5 × 13 cm, 18 str., 15 rys., 5 tabl., 11 poz. bibl.

W pracy omówiono urządzenia mechaniczne do wyladunku ryb. Można je podzielić na urządzenia zwykłe (wyladujące surowiec sposobem bezwrotnym) i środki hydro-mechaniczne w postaci pomp wodnych. Są to urządzenia, najbardziej wydajne, które mogą w ciągu jednej godziny wyladować od 10–22 ton ryb, zależnie od typu mechanicznych urządzeń.

41* 582.272/:273:338(261.3) MIR-2-54
Głony jako surowiec dla przemysłu. „Industriell verwertbare Algen”. Fischwirtschaft, Bremerhaven, mies., t. 5, zes. 4, kw. 53, s. 105; A 4, 0,5 str.

Ze spotkanych na niemieckim wybrzeżu glonów znaczenie dla przemysłu mają listownice (Laminaria), morskoczyń (Fucaea), zawierające znaczne ilości kwasu alginowego. Decydującym czynnikiem jest dla eksploatacji gęstość zarostu. Autor oblicza, że roczny zbiór glonów u wybrzeży niemieckich może wynosić ok. 3000 ton masy świeżej, co przedstawia 600 ton masy suchej. Zbiory na łakach glonowych można powtarzać co 3 lata. Zbiory te u wybrzeży niemieckich są niedostateczne dla stworzenia samodzielnego przemysłu przerobu glonów. Nawiązanie do artykułu Hoffmana z „Kieler Meeresforsch.”.

42* 639.664 MIR-2-54
Kirschinnick H.: **Głony morskie, jako surowiec**. „Seetang als Rohstoff”. Fischwirtschaft, t. 5, Nr 9, wrzes. 53, s. 222; A 4, 1 str., 1 tabl.

Omówienie przemysłu przetwórczego glonów morskich (kрасноросты, brunatnice) z krótką wzmianką o sposobach użytkowania ich w dawnych czasach. Otrzymywanie agar-agar i zastosowanie tego produktu. Brunatnice jako surowiec do otrzymywania jodu. Podano znaczenie użytkowe soli kwasu alginowego (alginiany) i innych produktów z glonów jak: Carrageen, skrobia Floridacea (Florideen-Stärke) oraz skład chemiczny mączki morskoczyńowej z podkreśleniem jej wysokiej wartości odżywczej.

43* 629.12.011.516:629.124.72 MIR-2-54
Maake W.: **Statek chłodnia-zamrażalnia „Caribia”**. „Kühl und Gefrierschiff „Caribia”. Kältetechnik, Karlsruhe, t. 5, Nr 3, marz. 53, s. 79; A 4, 0,6 str., 1 fot.

Dane techniczne dotyczące pracy statku „Caribia”. Całkowita zdolność zamrażania wynosi 22 t (24 godz. przy temperaturze powietrza – 38° C. Statek przeznaczony do zamrażania 1-tunicyzki i składowania go w temp. – 20° C. Wymiary m/s „Caribia”: 68 × 10 m, pojemność 1.160 BRT, silnik 1.200 KM, szybkość 12 Mm/godz. Opis urządzeń chłodniczych o wydajności 1.120.000 kcal/g.

EKONOMIKA — STATYSTYKA

44* 001.4:338 MIR-2-54
Nikonorow J. W.: **Utrwalać i rozszerzać łączność nauki z przemysłem**. „Kriepit' i razzsiriat' swiaz' nauki s promyslennostju”. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 29, Nr 5, maj 53, s. 4; B 5, 3 str.

Dyrektor Kaspiskiej filii WNIRO omawia różne formy współpracy naukowców z przemysłem. Są to wykłady, odczyty i sesje naukowe. Te ostatnie dają korzyści nie tylko pracownikom przemysłowym, ale i naukowcom, gdyż praca ich jest poddana krytyce ogółu, a jednocześnie dowiadują się o osiągnięciach nowatorów-praktyków.

45* 597.553.2:382(438) MIR-2-54
Polski eksport łososia. „Polens Lachseksport”. Allg. Fischwirtschaftsztg., Bremerhaven, t. 5, Nr 34, sier. 52, s. 6; A 3, 0,3 str.

W notatce tej, obok sezonowości poławiania łososia i troci przez polskie rybołówstwo, omówione zostały właściwości biologiczne w/w ryb ze szczególnym uwzględnieniem troci wiślanej. Przeprowadzono również charakterystykę handlową polskiego eksportu łososiowatych, w której podkreślono wysoką jakość eksportowanych ryb oraz staranne opakowanie, gwarantujące utrzymanie wysokiej klasy surowca nawet przy dłuższym transporcie.

46* 639.22/:23:31(51) MIR-2-54
Rybołówstwo chińskie. „China”. Fish. News, London, tyg., Nr 2091, maj 53, s. 10; 30,5 × 24,5 cm, 0,3 str.

Krótką notatką dotyczącą połowów ryb w Chinach w 1952, które przewyższyły o 17 proc. połowy 1st przedwojennych. Na konferencji rybackiej w Chinach ustalono możliwości odłowów ca. 6.000.000 ton, z czego 4.500.000 ton z morza i 1.500.000 ton z wód śródlądowych.

47* 629.124.72:639.2.068.003 MIR-2-54
Lehman G.: **Zagadnienia techno-ekonomiczne trawlera-przetwórnii**. „Technisch-wirtschaftliche Fragen zum Tiefkühl-Fabriktrawler”. Fischwirtschaft, Bremerhaven, mies., t. 5, zes. 2, lut. 53, s. 51; A 4, 2 str., 4 wyk., 2 tabl.

Obszerny artykuł daje porównanie rentowności trawlera przetwórnii z pół między-pokładem i trawlera-przetwórnii jednopokładowego, w zależności od odległości łowiska—port macierzysty. Różnica rentowności wzrasta na korzyść pierwszego typu ze wzrostem odległości łowisk. Autor porównuje ponadto wielkość rocznej produkcji trawlera-przetwórnii z produkcją filetołów na ładzie.

48* 664.95:658.5 MIR-2-54
Kamienny M.: **Postęp techniczny w przemyśle rybnym ZSRR**. Gosp. Rybna, W-wa, t. 5, Nr 5, maj 53, s. 2; A 4, 3,5 str.

Autor porusza najważniejsze zagadnienia postępu technicznego organizacji i technologii przemysłu rybnego w ZSRR. Dobór wyspecjalizowanych kadr pozwala na całkowitą mechanizację produkcji, higienę i wysoką jakość przetworów. System płac (akord) umożliwia przekroczenie norm i planów produkcyjnych. Komisje degustacyjne sprawdzają jakość produkcji, tak eksportowanej, jak i dla potrzeb kraju.

49* 338.98:664.95 MIR-2-54
Pilichowski Cz.: **O pełny system planowania w morskim przemyśle rybnym**. Gosp. Planowa, W-wa, mies., t. 8, Nr 3, marz. 53, s. 33; A 4, 6 str., 3 tabl.

Omówiono krytycznie dotychczasowe metody planowania połowów. Niedociągnięcia w tej dziedzinie uważa za główne przyczyny niewykonywania planów w morskim przemyśle rybnym. Następnie wskazuje na konieczność wprowadzenia pełnego racjonalistycznego planowania, jako zasadniczego warunku wykonywania tych planów.

Niniejszy przegląd dokumentacyjny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu Rybołówstwa Morskiego.

Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci Kart Dokumentacyjnych wydawanych przez Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, Al. Niepodległości nr 188).

CIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 0,20 zł.

CIDNT wykonuje (za zwrotem kosztów) fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak i kartami dokumentacyjnymi.